

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Michaela Bauerová
Téma práce:	Náhradní mateřství: klíčové otázky právní úpravy
Rozsah práce:	96 stran vlastního textu (podle prohlášení autorky 283.626 znaků vč. mezer, tj. 157,57 normostran)
Datum odevzdání práce (podle IS):	25. 09. 2023 (el. verze), 27. 09. 2023 (tištěná verze)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Problematika náhradního mateřství je tématem, které je dlouhodobě aktuální. Opakovaně lze pozorovat snahy o legislativní úpravu tohoto institutu, který je (a to i v České republice) stále častěji *via facti* realizován. Ostatně i v této době (zima 2023) je v PS PČR opět projednáván návrh zákona, který si klade za cíl problematiku náhradního mateřství upravit.

Hodnocení konzultanta: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si diplomantka osvojila teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Náročnost tématu na zpracování je dána především skutečností, že se jedná o právní institut, který není v současném právním řádu upraven (a přesto je *via facti* v mnoha případech realizován). Autorka tak musí prokázat schopnost konfrontace tohoto stavu se současnou právní úpravou a musí rovněž prokázat schopnost orientace v odborných zdrojích, v nichž jedině lze dohledat stanoviska odborné veřejnosti k dané problematice, počítaje v to také důvody neúspěchu dosavadních snah o legislativní úpravu této problematiky. Konečně je náročnost tématu na zpracování dána skutečností, že autorka nemůže pominout zahraniční právní úpravy, které se, zdá se, k náhradnímu mateřství staví stále vstřícněji (což neznamená, že by autorka mohla pominout problémy a negativní jevy, které jsou s tímto institutem spojeny).

Hodnocení konzultanta: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání souvisejících znalostí, při čemž je možno čerpat pouze ze standardní palety zdrojů, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce členěna do pěti kapitol, k čemuž je nutno přičíst úvod a závěr práce. Autorka volí osvědčený postup od obecného k dílčímu a od staršího k novějšímu. Tak v kap. 1 nejprve vymezuje základní pojmy a zabývá se historickými souvislostmi zkoumaného institutu, v kap. 2 zařazuje komparační exkurz (srov. již výše). Zde již začíná těžiště práce, na které navazují další kapitoly. kapitola tři se věnuje klíčovému bodu (a zároveň úskalí celého procesu) – smlouvě o náhradním mateřství. V logické návaznosti je pak pojata kap. č. 4 o přínosech, úskalích a rozporuplnosti náhradního mateřství. V kap. 5 jsou úvahy *de lege ferenda* a v závěru diplomantka své názory přehledně shrnuje.

Hodnocení konzultanta: Jednotlivé tematické celky jsou voleny v logické posloupnosti, celková logická stavba práce je promítnuta také do dílčího členění jednotlivých kapitol. Systematika práce i její formální členění odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

V úvodu je formulován cíl práce, a to: „představit právní aspekty náhradního mateřství, především jeho právní (ne)úpravu v České republice a porovnat ji s právní úpravou v jiných státech, ať už těch, které náhradní mateřství umožňují a stanovují mu jasná pravidla, nebo těch, které náhradní mateřství zakazují a sankcionují. Dále je cílem této práce seznámení s judikaturou Ústavního soudu ČR i Evropského soudu pro lidská práva. Rovněž se tato práce bude věnovat praktickému rozboru tzv. smlouvy o náhradním mateřství, jejím možným úskalím, ale také jedinečné povaze náhradního mateřství. Současně se bude tato práce zabývat jednotlivými zájmy chráněnými právem, které se však v otázce náhradního mateřství mnohdy dostávají do vzájemné kolize.“ Zvolené systematické a formální členění práce je adekvátní vzhledem k vytčenému cíli.

Práce vyniká především svým komparačním exkurzem (kap. 2), kde autorka uvádí čtenáře do právních úprav v Kalifornii (USA), na Ukrajině, ve Velké Británii a ve Francii. Stranou komparačního exkurzu nezůstala ani judikatura ESLP. Sluší se dodat, že tento komparační exkurz je ve srovnání s podobnými pracemi širší a podrobněji zpracovaný. Kladné hodnocení zasluhuje rovněž kapitola čtvrtá, která má přesah do jiných právních odvětví a v níž jsou analyzovány jak pozitiva, tak i problematické otázky náhradního mateřství.

V době sepisu práce a uzavření jejího rukopisu autorka rovněž reagovala na tehdy aktuální poslanecký návrh, jehož cílem byla kriminalizace náhradního mateřství. Tento návrh je však již překonán a v současné době vzniká další poslanecká iniciativa, která má za cíl, ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti, vypracování návrhu, který bude naopak náhradní mateřství upravovat.

Drobnou výtku lze uvést k některým těžkopádným obrátům či slovním spojením (např. hned na s. 6 „zanalyzuje“ terminologii, kterou autorka místy používá – např. na s. 58 právní „vztahy“, současné terminologii OZ však lépe odpovídá obrát právní „poměry“). V rámci poznámky v příloze č. 4 o sobě autorka hovoří v mužském rodě, což v kontextu celé práce působí poněkud násilně. V rámci seznamu zdrojů mohla autorka oddělit zdroje cizojazyčné, s nimiž rovněž pracovala (celkem 8 zdrojů).

Celkově práci hodnotím jako zdařilou, a to ohledně logické stavby, komplexnosti a hloubky zpracování.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl diplomové práce je uveden výše. Autorka tento cíl splnila , v kapitole 5 přehledně shrnuje možné modely právní úpravy náhradního mateřství a v návaznosti na to v závěru vyslovuje vlastní hodnocení, které má oporu v argumentaci v rámci textu práce.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomantka při zpracování zvoleného tématu prokázala schopnost samostatné práce. Automatická kontrola shod provedená systémem Theses.cz generuje dokument čítající 1821 stran, představující 56 dokumentů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost 9 %. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 2 %. Nakoř je v lidských silách a časových možnostech vyhrazených pro posouzení práce takto obsáhlý dokument

	<p>prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou citací právních předpisů, judikatury či profilující literatury, které logicky musí být shodné. Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 173 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 19 %. U žádného zdroje není indikována shoda větší než 2 %. Po prostudování shod lze konstatovat, že tyto se týkají především ustálených citací profilující teoretické literatury, ustálených právních obrátů, citací zákonných ustanovení, judikatury apod., které z povahy věci musí být shodné. Na základě těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by diplomantka nepostupovala při tvorbě práce <i>lege artis</i>.</p>
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše a lze ji hodnotit jako zdařilou.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje (poznámkový aparát čítající 279 položek je veden <i>lege artis</i>) a dokládá hloubku zpracování tématu. Seznam použitých zdrojů je přehledný, autorka pracovala s více jak 60 zdroji (včetně zahraničních) a s 18 judikáty (včetně ESLP a francouzských). Vzhledem k zaměření tématu je tento počet zcela odpovídající požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka téma zvolené v názvu diplomové práce zpracovala co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům kladeným na práce tohoto druhu. Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů na jedné straně je pravděpodobně vyšší než na průměrné normostraně. Součástí práce nejsou grafy ani tabulky, což je vzhledem k tématu pochopitelné. Práce neobsahuje přílohy. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je na standardní úrovni.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky – viz výše v rámci podrobného hodnocení.

6.2 Otázky k zodpovězení při obhajobě:

1) Jak autorka nahlíží na využití náhradního mateřství v případě partnerů stejného pohlaví (reálně především v případě mužů)? Lze v tomto případě ještě vůbec mluvit o náhradním mateřství?

2) Z kap. 5 a ze závěru je zřejmé, že autorka, vědoma si problémů, které náhradní mateřství přináší, preferuje de lege ferenda spíše restriktivní právní úpravu. Jak nahlíží autorka na případné umožnění náhradního mateřství de lege ferenda pouze manželům a nikoliv nesezdaným partnerům (opačného pohlaví; takto je – zatím – koncipován aktuálně připravovaný legislativní návrh)?

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená diplomová práce, jak po stránce obsahové, tak i formální, splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň		Výborně.

V Praze dne 4. 12. 2023

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
vedoucí diplomové práce